

TEHISINTELLEKTI KASUTAMISE JUHEND KIRJALIKES TÖÖDES

Tehisintellekt (TI või AI) kui arvutiteaduse distsipliin hõlmab süsteemide loomist, mis demonstreerivad inimintelligentsile sarnaseid kognitiivseid võimeid. Õppeasutuses puutuvad õpilased kokku mitmesuguste TI-rakendustega, sealhulgas:

- **Keelemudelid (nt ChatGPT):** Need süsteemid on võimelised genereerima teksti, vastama keerukatele küsimustele ja osalema interaktiivsetes vestlustes.
- **Masintõlke süsteemid:** Need rakendused võimaldavad tekstide automaatset tõlkimist erinevate keelte vahel.
- **Adaptiivsed õppeplatvormid:** Mõned õppeplatvormid kasutavad TI-algoritme, et kohandada õppematerjale vastavalt õpilase individuaalsetele õppimisvajadustele.

Kuigi tehisintellekt pakub õpilastele väärtuslikke õppimisvahendeid, on selle kasutamisel oluline järgida akadeemilise aususe põhimõtteid. Tehisintellekti vahendid on mõeldud õppeprotsessi toetamiseks, mitte asendama õpilase kriitilist mõtlemist ja iseseisvat intellektuaalset tööd.

Akadeemiline ausus

Akadeemiline ausus on õppeasutuse fundamentaalne printsiip, mis tagab õpilaste intellektuaalse terviklikkuse ja õiglase hindamise. See kontseptsioon hõlmab endas eetilist vastutustundlikku käitumist õppetöös, rõhutades originaalsuse, viitamise täpsuse ja pettusevaba tegutsemise olulisust. Akadeemilise aususe põhimõtted on järgmised:

- **Intellektuaalse omandi austamine:** Õpilane esitab iseseisvalt loodud töid, tunnustades teiste autorite panust nõuetekohase viitamise kaudu.
- **Viitamise korrektsus:** Kõik teiste autorite ideed, andmed või tekstid, mis on töös kasutatud, peavad olema täpselt ja korrektselt viidatud vastavalt kehtivatele viitamisstandarditele.
- **Akadeemilise pettuse vältimine:** Igasugune akadeemiline pettus, sealhulgas plagiaat, lubamatute abivahendite kasutamine ja valeandmete esitamine, on kategooriliselt lubamatu.

Tehisintellekti rakenduste kasutamine kirjalikes töödes:

- Õpilased võivad kasutada tehisintellekti tööriistu, sealhulgas tekstiroboteid, kirjalike tööde erinevates etappides, kuid ainult siis, kui see on eelnevalt õpetajaga kokku lepitud.
- Tehisintellekti abiga saab selgitada keerulisi mõisteid, saada tagasisidet oma tööle, alustada kirjutamist, genereerida ideid, abistada programmeerimisel, tõlkida tekste, saada ülevaadet mahukatest materjalidest, arendada kriitilist mõtlemist (võrreldes TI pakutut vastuseid/lahendusi teiste allikatega; mõelda TI vastuste/lahenduste juurest edasi ja esitada uusi täpsustavaid küsimusi (*prompt*, eesti k. viip) jne).
- Tehisintellekti ei tohi kasutada kirjaliku töö nendes osades, kus hinnatakse õpilase isiklikku panust, nagu analüüs, järelduste tegemine ja kriitiline mõtlemine.

- Tehisintellekti rakenduste kasutamisel tuleb alati järgida akadeemilise aususe põhimõtteid.
- Kui kirjalikus töös on kasutatud tehisintellekti abi, tuleb sellele korrektselt viidata vastavalt kooli kirjalike tööde vormistamise juhendile, et tagada töö täpsus ja usaldusväärsus.
- Õpilased peavad kasutama tehisintellekti rakendusi teadlikult ja vastutustundlikult, arvestades nende võimalusi ja piiranguid. On oluline mõista, et tehisintellekti loodud sisu ei pruugi alati olla täpne või asjakohane ning seda tuleb kriitiliselt hinnata.

Juhul, kui tehisintellekti kasutamine on õpetajaga eelnevalt kokkulepitud tuleb siiski enne kasutamist meeles pidada:

- keskkonna vanusepiirangut (ChatGPT keskkonda tohib vanema loal luua konto alles 13-aastaselt),
- arvesta, et kõik, mida sisestad, jääb alles,
- ära sisesta isiklikke andmeid.

Tehisintellektile viitamine, kui oled seda oma töös kasutanud:

Kui oled oma kirjalikus töös kasutanud tehisintellekti rakendust (nt ChatGPT), tuleb sellele korrektselt viidata.

Kui tekstirobotit kasutatakse artikli või lõputöö kirjutamisel, tuleb metoodikat käsitlevas peatükis selgitada selle kasutusviisi: näiteks kirjeldada, milliseid küsimusi esitati, milline oli tekstirobotilt saadud väljund ja mil määral seda muudeti (näide 1). Konkreetset kasutusviisi saab tekstis ka jooksvalt kirjeldada. Saadud väljundi täistekstid võib panna töö lisse (näide 2).

Tekstiroboti kasutamise viisi kirjelduse järgi peab olema üheselt mõistetav, millises ulatuses ja millisel moel on seda töös rakendatud.

Näide 1. Kasutasin selle töö koostamise käigus ChatGPT-d ideede kogumiseks / teksti toimetamiseks. Tekstirobotisse sisestati järgmised viibad: „[---]“. Saadud väljund oli järgmine: „[---]“. Muutsin väljundit järgmiselt: [---].

Näide 2. Järgnev definitsioon põhineb ChatGPT 22. aprilli 2023. aasta vastusel küsimusele „Mis on keelemudel?“. Tulemus oli järgmine: „[---]“ (OpenAI, 2023; vt täisteksti lisse X).

Tekstisisene viitamine sõltub akadeemilises üksuses või ajakirjas kasutatavast viitamisstiilist (APA, Chicago, MLA vm). Kohati soovitatakse tekstiroboti kasutamisele viidata kui suhtlusele sellega (näide 3), sest tekstirobot ei ole avaldatud allikas, vaid tekstiloomise mudel, mis võib olenevalt suhtlusolukorrast anda erinevaid vastuseid.

Näide 3. Kasutasin kodutöös ChatGPT-d (OpenAI, isiklik suhtlus, 28.04.2023), et saada

ideid klienditeeninduse arendamiseks. ChatGPT on tehisintellektil põhinev tekstigeneraator, mida arendab OpenAI (2023).

Viidatud tekstiosa juures ja kasutatud allikate loetelus tuleb ära märkida:

- tekstiroboti looja;
- kasutatud tekstiroboti versiooni aasta;
- konkreetne tekstirobot ja selle versioon;
- keelemudeli tüüp või kirjeldus;
- tekstiroboti kasutamise kuupäev;
- tekstiroboti veebiaadress.

Näide APA stiilis:

- Kasutatud allikates viitamine: OpenAI. (2022). ChatGPT (v. 3.5) (20.12.2022), suur keelemudel, <https://chat.openai.com/>.
- Tekstisisene viide: (OpenAI, 2022)

Kasutatud materjal:

Tartu Ülikool. (2023). *ChatGPT kasutamise hea tava*. [[PDF-dokument](#)]

OpenAI. (2025, 26.02.). ChatGPT (v.3.5) (suur keelemudel). <https://chat.openai.com/>.